

FESTIWAL Trzech Kultur

Atrakcyjna Włodawa

Włodawa ma niebywale atuty kulturowe i potrafi je wyeksponować i skorzystać z nich. Po raz piąty w tym mieście odbędzie się Festiwal Trzech Kultur

We Włodawie znajduje się synagoga (budowana w latach 1764-1774) uznawana za jeden z najcenniejszych w Polsce zabytków sakralnej architektury żydowskiej, zagospodarowana przez Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. To właśnie muzeum organizuje Festiwal Trzech Kultur – we współpracy z parafią rzymskokatolicką św. Ludwika we Włodawie i parafią prawosławną we Włodawie. Impreza ma wymiar ponadlokalny, jest znana w całym kraju.

Poprzez Festiwal Trzech Kultur muzeum realizuje ekumeniczny program ochrony, edukacji i promocji miejscowej tradycji pogranicza kultur, tolerancji i koegzystencji wyznawców prawosławia, judaizmu, katolicyzmu i protestantyzmu – twórców dziejów Włodawy. W projekcie przedsięwzięcia czytamy: „idea festiwalu zrodziła się z miejscowej tradycji pogranicza kultur i tolerancji, z wielonarodowego pejzażu naszego miasta i regionu”. W przesłaniu podpisanym przez trzy instytucje organizujące festiwal podkreślono: „Odnajdywanie i pokazywanie tamtej wielowiekowej spuścizny, jak i procesów przenikania różnych kultur, wzajemnego poszanowania inności ma dzisiaj swój szczególnie głęboki sens w tworzeniu i podtrzymywaniu poczucia europejskiej jedności oraz umożliwia młodym pokoleniom uczestniczenie we wspólnym dziedzictwie kulturowym”.

Organizatorzy przywołują również wypowiedź Jana Pawła II, słowa wypowiedziane 11 czerwca 1999 roku w Sejmie RP, że „nową jedność Europy, jeżeli chcemy, by była ona trwała, winniśmy budować na tych duchowych wartościach, które ją kiedyś ukształtowały, z uwzględnieniem bogatych i różnorodnych kultur i tradycji poszczególnych narodów”.

Piąta edycja Festiwalu Trzech Kultur rozpocznie się 3 a zakończy 6 paździer-

nika; złożą się nań koncerty, wystawy, przedstawienia teatralne, pokazy filmów, sesje, warsztaty, a także... bazar festiwalowy.

W czwartek 3 października o godz. 17 w kinie WDK zaprezentowany zostanie amerykański film „Fanatyk”, jednakże dopiero piątek będzie wypełniony imprezami. O godz. 11 w muzeum otwarta zostanie wystawa „Z aniołami. Anioły w polskiej tradycji i sztuce ludowej”; zaś o godz. 17 w Wielkiej Synagodze druga wystawa – „Sztetl – miasteczka, których już nie ma”, na której prezentowane będą zbiory Muzeum Żydowskiego Instytutu Historycznego oraz obrazy znanego lubelskiego akwarelisty Bartłomieja Michałowskiego. W piątkowym programie jest koncert pieśni synagogałnych w wykonaniu Symchy Keller (godz. 17), spektakl warszawskiego Teatru Żydowskiego „Moniek Przepiórko i inni” (godz. 18.30) oraz koncert muzyki klezmerskiej zespołu Yarehma z Krakowa (godz. 19.30). Również w piątek w południe w Wielkiej Synagodze dla młodzieży szkół średnich zaplanowano katechezę ekumeniczną na temat symboli religijnych włodawskiej synagogi, a o godz. 13 rozpocznie się sesja naukowa „Dziedzictwo kulturowe regionów pogranicza”.

W sobotę miejscem wydarzenia kulturalnego będzie włodawska cerkiew, pieśni cerkiewne wykona Zespół Muzyki Cerkiewnej pod dyrekcją ks. Jerzego Szurbaka z Warszawy (godz. 12). Natomiast w niedzielę koncerty odbędą się w kościele św. Ludwika; o godz. 12 w wykonaniu chóru dziecięcego z Łodzi Mały Chór Wielkich Serc, o godz. 15 – chóru Trzecia Godzina i Natalii Niemen, o godz. 19 – chóru Gloria z parafii ewangelickiej ze Skoczkowa. Kontynuowany będzie program wystaw, m.in. w sobotę zostanie otwarta ekspozycja „Prawosławie dziś”, a w niedzielę – o Włodawie. To tylko niektóre z punktów bogatego programu włodawskiego Festiwalu Trzech Kultur.

GRZEGORZ JÓZEF CZUK

V Festiwal Trzech Kultur pod prasowym patronatem Dziennika Wschodniego

Od świątyni do świątyni

Dziennik Wschodni
nr 224(2063)
z 25.09.2002r.

■ **Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego nie chciało być jedynie biernym depozytariuszem materialnej i duchowej spuścizny kulturowej swojego miasta i regionu. Stąd wziął się pomysł na program „Dziedzictwo Kulturowe Włodawy” oraz wynikający z niego Festiwal Trzech Kultur, czyli Muzyka Sakralna Włodawy.**

Organizowany już po raz piąty Festiwal Trzech Kultur z założenia ma być obrazowym świadectwem poszanowania miejscowej tradycji, świadomości kulturowych korzeni i tęsknoty za niegdysiejszym obrazem miasta. Miasta, które przez wieki współtworzyli Żydzi, Polacy, Rusini oraz osadnicy z Zachodniej Europy. Wszyscy pozostawili materialne ślady swojej obecności, przede wszystkim w postaci świątyni, które teraz stanowią najlepszą scenerię dla festiwalowych przedsięwzięć.

W ramach tegorocznego festiwalu piątek, 4 października, będzie dniem żydowskim. W Wielkiej Synagodze wystąpi Symcha Keller, kantor Synagogi Łódzkiej. Zaplanowano także koncert muzyki klezmerskiej krakowskiego zespołu „YAREHMA” oraz spektakl teatralny „Moniek Przepiórko i inni” w wykonaniu aktorów Teatru Żydowskiego w Warszawie. In-

nego rodzaju atrakcją będzie otwarcie wystawy malarstwa „Sztetl – miasteczka, których już nie ma”, na którą złożą się prace ze zbiorów Muzeum Żydowskiego Instytutu Historycznego w Warszawie oraz wykonane przez lubelskiego artystę Bartłomieja Michałowskiego.

W sobotę 5 października miejscem najciekawszych prezentacji będzie włodawska cerkiew pod wezwaniem Narodzenia NMP. Na szczególną uwagę zasługują koncerty pieśni cerkiewnych w wykonaniu Zespołu Muzyki Cerkiewnej z Warszawy oraz Chóru Diecezji Włodzimiersko-Wołyńskiej z Ukrainy. Tem dla tych wydarzeń będzie wystawa „Prawosławie dziś – na szlaku cerkwi Ziemi Włodawskiej” oraz dziecięce ekumeniczne warsztaty plastyczne poświęcone pisaniu krzyża.

W niedzielę uczestnicy festiwalu będą mieli okazję wysłuchać koncertów „Małego Choru Wielkich Serc” z franciszkańskiej parafii w Łodzi, chóru „Trzecia godzina dnia” z udziałem solistki Natalii Niemen oraz „Gloria” parafii ewangelickiej ze Skoczowa. Tego też dnia przewidziano otwarcie wystaw: fotograficznej „Włodawa – miasto trzech kultur” oraz plastycznych, „Zabytki sztuki cerkiewnej w rysunkach dzieci i młodzieży” i „Ślady protestantyzmu na Ziemi Włodawskiej”. Gratką samą w

sobie będzie też zwiedzenie odnowionych wnętrz klasztoru oo. Paulinów.

– To tylko najbardziej spektakularne fragmenty festiwalowej oferty – mówi Marek Bem, dyrektor Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. – W programie mamy jeszcze katechezę ekumeniczną dla młodzieży, sesję naukową „Dziedzictwo kulturowe regionów pogranicza” oraz bazar festiwalowy z pamiątkami i wyrobami nawiązującymi właśnie do tradycji trzech kultur. Chcemy te kultury zgłębiać i smakować, by w końcu w jakiś sposób się w nich odnaleźć.

Jacek Barczyński

DOWODY UZNANIA

Program „Dziedzictwo Kulturowe Włodawy” Festiwal Trzech Kultur wyróżniony został:

- Nagrodą Honorową Polskiej Organizacji Turystycznej w IV edycji konkursu „Przebiśnięć” na najciekawszą inicjatywę kreującą nowoczesną ofertę turystyczną w Polsce.
- Nagrodą finału V edycji konkursu Fundacji Kultury „Małe ojczyzny – tradycja dla przyszłości”.

Twórcy programu otrzymali też propozycję realizacji Festiwalu Trzech Kultur w ramach programu Lubelskiego Kongresu Kultury Polskiej 2000.

Zapraszamy
do Włodawy

W tyglu kultur

Po raz piąty Włodawa na krótko odzyska dawny, wielokulturowy charakter. Powróci do czasów, gdy katolicyzm, prawosławie i judaizm mieszały się jak w tyglu. Włodawianie i goście Festiwalu Trzech Kultur spotykać się będą na koncertach, wystawach, sesjach, warsztatach i bazarach. Warto tam być. > str. 16

**- Po raz piąty Włodawa na krótko odzyska dawny, wielokulturowy charakter.
Powróci do czasów, gdy katolicyzm, prawosławie i judaizm
mieszały się jak w tyglu -**

W TYGLU KULTUR

■ Festiwal Trzech Kultur na stałe wpisał się do kalendarza imprez kulturalnych Włodawy. Przez trzy dni włodawianie i goście Festiwalu spotykać się będą na koncertach, wystawach, sesjach, warsztatach i bazarach. Obejrzą filmy i spektakle teatralne. Cel: prezentacja specyfiki Włodawy, dziś praktycznie jednokulturowej, niegdyś stanowiącej wyjątkowy konglomerat kultur.

Idea przybliżenia i poznania przeszłości kulturowej Włodawy zainicjowana została przez Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego w 1995 roku. Wtedy to powstał program pt. „Dziedzictwo Kulturowe Włodawy”, którego głównym celem stało się realizowanie ekumenicznego programu ochrony, edukacji i promocji miejscowej tradycji pogranicza kultur, tolerancji i koegzystencji wyznawców prawosławia, judaizmu, katolicyzmu i protestantyzmu - twórców dziejów Włodawy.

Festiwal Trzech Kultur co roku kontynuowany jest dzięki ścisłej współpracy z Parafią Rzymskokatolicką Św. Ludwika we Włodawie i Parafią Prawosławną we Włodawie. Dzięki temu najważniejsze wydarzenia - koncerty z udziałem znakomych wykonawców i zespołów odbywają się w zabytkowych wnętrzach synagogi, cerkwi prawosławnej i kościoła. Przez kolejne trzy dni od czwartego do szóstego października (piątek, sobota i niedziela) cała Włodawa podziwiać będzie koncerty pieśni cerkiewnych i religijnych.

Dzięki temu festiwalowi Włodawa gościła wiele gwiazd. W roku 1999 w Festiwalu Trzech Kultur brał udział Warszawski Chór Chłopi przy Akademii Muzycznej, Chór Chrześcijański Akademii Teologicznej, zespół „Trio Galicyjskie”, w roku 2000 do Włodawy przyjechały „Promyczki”, Chór Mniszek Monastynu św. Mikołaja z Ukrainy, a w 2001 roku gośćmi byli członkowie Młodzieżowego Chóru Prawosławnego „IRMOS”, Chór Zespołu Arty-

stycznego Wojska Polskiego i zespół „KROKE”.

W edycja Festiwalu Trzech Kultur swoją oprawę merytoryczną i plastyczną zawdzięcza kadrze Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, a w szczególności jego dyrektorowi. **Marek Bem** do tej imprezy podchodzi wyjątkowo. Wydarzenie o takim zasięgu musi być przemyślane, zaprojektowane i dopracowane do perfekcji. Aby porównanie trzech kultur było bardziej czytelne dla przeciętnego widza, dni festiwalu zostały podzielone pod względem tradycji kultury żydowskiej - Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego (4 października), tradycji kultury prawosławnej - Cerkiew p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny (5 października), tradycji kultury katolickiej - Kościół p.w. Św. Ludwika (6 października).

Atrakcją tego festiwalu będzie także możliwość popróbowania oryginalnej kuchni żydowskiej, rosyjskiej i polskiej. Takie i inne atrakcje przygotowała gościom pizzeria „Kameleon”. **Janusz Włodarczyk**

41/2002 PROGRAMY TV 4.10 - 10.10

SUPER TELE wydaje Spółka Wydawnicza **TELE MAGAZYN Sp. z o.o.**; Prezes: Dorota Stanek
REDAKCJA: ul. Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa;
tel. (0-22) 860 15 50, fax (0-22) 860 15 55
OGŁOSZENIA: MEDIA TAK Sp. z o.o., tel. (0-22) 860 16 66 do 69; fax (0-22) 860 16 71
ZDJĘCIA: A+C, PAT, Archiwum; **PROGRAMY:** A+C, PAT; **DRUK:** EURODRUK POZNAŃ

POLECAMY

4-6 października

V Festiwal Trzech Kultur

Już po raz piąty Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego we Włodawie organizuje imprezę pod nazwą Festiwal Trzech Kultur – Muzyka Sakralna Włodawy. Ideą Festiwalu, którego nazwa nawiązuje do świątyń trzech religii, znajdujących się we Włodawie, jest przypomnienie i ożywienie tradycji, kiedy to obraz społeczno-kulturowy tego miasta był kształtowany przez wielonarodową społeczność. Polacy, Żydzi, Ukraińcy, Białorusini i osadnicy z Zachodniej Europy pozostając w zgodzie z własną religią i obyczajowością, stworzyli wspólnotę, która trwając przez wieki, zdumiewała harmonijnością, tolerancją i wzajemnym zrozumieniem. Trwałymi pomnikami tej przeszłości są zabytkowe budowle: synagogi, cerkwie i kościoły katolickie. To właśnie w tych obiektach będą miały miejsce koncerty festiwalowe i imprezy towarzyszące.

V FESTIWAL TRZECH KULTUR

3 – 6 PAŹDZIERNIKA 2002

MUZEUM POJEZIERZA ŁĘCZYŃSKO-WŁODAWSKIEGO

ul. Czerwonego Krzyża 7 22-200 WŁODAWA tel./fax 48 82 572 21 78

PROGRAM V FESTIWALU TRZECH KULTUR

Czwartek 3 października 2002 r.

Godz. 17⁰⁰ – 19⁰⁰ (Kino WDK we Włodawie) **PROJEKCJA FILMU** pt. „Fanatyk” - produkcja USA, reżyseria Henry Bean, 98 min., od lat 15

Piątek 4 października 2002 r.

Godz. 11⁰⁰ – 12⁰⁰ (budynek administracji Muzeum) **OTWARCIE WYSTAWY** „Z Aniołami. Anioły w polskiej tradycji i sztuce ludowej”.

Godz. 12⁰⁰ – 13⁰⁰ (Wielka Synagoga) **KATECHEZA EKUMENICZNA** dla młodzieży szkół średnich nt. symboli religijnych włodawskiej synagogi. Zajęcia aktywizujące prowadzą instruktorzy Centrum Szkoleniowego KLANZA z Lublina.

* w tym „miniatury teatralne” w wykonaniu Teatru Pantomimy „MIT” z Wrocławia.

Godz. 13⁰⁰ – 16⁰⁰ (Wielka Synagoga) **SESJA NAUKOWA** „Dziedzictwo kulturowe regionów pogranicza” organizowana przez Samorządowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Chełmie pod honorowym patronatem Narodowego Centrum Kultury.

Godz. 13⁰⁰ – 17⁰⁰ (Mała Synagoga – antresola) **WARSZTATY PLASTYCZNE** dla dzieci i młodzieży „pisanie ikon” – prowadzi Ryszard Murtaś z Pracowni Artystycznej Ikon i Malwina Wójcik

Godz. 13⁰⁰ – 17⁰⁰ (Mała Synagoga) **BAZAR FESTIWALOWY** – kilkanaście stoisk handlowych z pamiątkami i wyrobami nawiązującymi do włodawskich tradycji trzech kultur.

Godz. 17⁰⁰ – 17⁰⁰ (Wielka Synagoga) **KONCERT** pieśni synagogałnych – śpiewa Symcha Keller kantor Synagogi Łódzkiej.

Godz. 17⁰⁰ – 18⁰⁰ (Wielka Synagoga) **OTWARCIE WYSTAWY** malarstwa „Sztetl – miasteczka, których już nie ma” (zbiory Muzeum Żydowskiego Instytutu Historycznego oraz prace Bartłomieja Michałowskiego z Lublina).

Godz. 18⁰⁰ – 19⁰⁰ (Wielka Synagoga) **SPEKTAKL TEATRALNY** „Moniek Przepiórko i inni” w wykonaniu Teatru Żydowskiego z Warszawy.

Godz. 19⁰⁰ – 20⁰⁰ (Wielka Synagoga) **KONCERT** muzyki klezmerskiej w wykonaniu zespołu „VAREHMA” z Krakowa.

Sobota 5 października 2002 roku

Godz. 9⁰⁰ – 12⁰⁰ (Wielka Synagoga) **SESJA NAUKOWA** „Dziedzictwo kulturowe regionów pogranicza” organizowana przez Samorządowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Chełmie pod honorowym patronatem Narodowego Centrum Kultury.

Godz. 12⁰⁰ – 13⁰⁰ (Cerkiew p.w. Narodzenia NMP) **KONCERT** pieśni cerkiewnych w wykonaniu Zespołu Muzyki Cerkiewnej pod dyktando Ks. Jerzego Szurbaka z Warszawy.

Godz. 14⁰⁰ – 17⁰⁰ (Mała Synagoga)

* **EKUMENICZNE WARSZTATY** plastyczne „pisanie ikon prawosławnych” dla włodawskich kół plastycznych.

* **PREZENATCJA WYSTAWY** „Prawosławie dziś – na szlaku cerkwi Ziemi Włodawskiej”.

Godz. 14⁰⁰ – 17⁰⁰ (Mała Synagoga) **BAZAR FESTIWALOWY**.

Godz. 14⁰⁰ – 15⁰⁰ (deptak przed Muzeum) **IMPROWIZACJE TEATRALNE** w wykonaniu Teatru Pantomimy „MIT” z Wrocławia.

Godz. 15⁰⁰ – 17⁰⁰ (Kino WDK we Włodawie) druga **PROJEKCJA FILMU** „Fanatyk”.

Godz. 18⁰⁰ – 19⁰⁰ (Cerkiew p.w. Narodzenia NMP) **KONCERT** pieśni cerkiewnych w wykonaniu Chóru Diecezji Włodzimiersko-Wołyńskiej z Ukrainy.

Niedziela 6 października 2002 roku

Godz. 10⁰⁰ – 15⁰⁰ (Mała Synagoga) **BAZAR FESTIWALOWY**.

Godz. 12⁰⁰ – 13⁰⁰ (Kościół p.w. św. Ludwika) **KONCERT** chóru dziecięcego „Mały Chór Wielkich Sere” parafii franciszkańskiej z Łodzi.

Godz. 13⁰⁰ – 18⁰⁰ (Klasztor OO. Paulinów) zwiedzanie renowowanego Klasztoru oraz **PREZENATCJA WYSTAW**:

* „Włodawa – miasto trzech kultur” wystawa fotograficzna członków Komisji Fotografii Krajoznawczej PITK.

* „Zabytki sztuki cerkiewnej w rysunkach dzieci i młodzieży” (prace pokonkursowe z terenu całej Polski).

* „Ślady protestantyzmu na Ziemi Włodawskiej”.

IMPROWIZACJE TEATRALNE w wykonaniu Teatru Pantomimy „MIT” z Wrocławia.

Godz. 15⁰⁰ – 16⁰⁰ (Kościół p.w. św. Ludwika) **KONCERT** w wykonaniu Chóru „Trzecia Godzina Dnia” z udziałem solistki Natalii Niemen.

Godz. 18⁰⁰ – 19⁰⁰ (Kościół p.w. św. Ludwika) **MSZA ŚWIĘTA** koncelebrowana przez OO. Paulinów z Jasnej Góry.

Godz. 19⁰⁰ – 20⁰⁰ (Kościół p.w. św. Ludwika) **KONCERT** pieśni religijnych w wykonaniu Chóru „Gloria” Parafii Ewangelickiej ze Skoczowa.

V Festiwal Trzech Kultur we Włodawie pod patronatem Dziennika

Smakowanie dziedzictwa

Projekcją amerykańskiego filmu „Fanatyk” rozpoczął się wczoraj V Festiwal Trzech Kultur we Włodawie. Dzisiaj najbardziej atrakcyjnie zapowiada się koncert pieśni synagogałnej w wykonaniu Symchy Kellera, kantora Synagogi Łódzkiej oraz klezmerów krakowskiej grupy „YAREHMA”

Symcha Keller jest głównym kantorem Zarządu i wiceprezesem Związku Głównego Gmin Wyznaniowych w Polsce oraz podrabinem i przewodniczącym Zarządu Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Łodzi. Rzadko występuje publicznie. Poza Polską koncertował w Izraelu i USA.

– Myślę, że nie mniej ciekawy od występu Symchy Kellera będzie także spektakl „Moniek Przepiórko i inni” w wykonaniu Teatru Żydowskiego w Warszawie oraz koncert muzyki klezmerskiej krakowskiej grupy „YAREHMA” – mówi Marek Bem, dyrektor Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, które jest organizatorem i gospodarzem festiwalu. – W piątek zapraszamy też na otwarcie wystaw „Z aniołami. Anioły w polskiej tradycji i sztuce ludowej” i „Sztetl – miasteczka, których już nie ma”. Ponadto ciekawie zapowiada się katecheza ekumeniczna dla młodzieży na temat symboli religijnych włodawskiej

W ubiegłym roku włodawską publiczność oczarował swoją muzyką zespół „Kroke” z Krakowa. Do grona ich fanów zalicza się między innymi amerykański reżyser Steven Spielberg

synagogi, sesja naukowa „Dziedzictwo kulturowe regionów pogranicza” oraz pisanie ikon, czyli warsztaty plastyczne dla dzieci i młodzieży.

W sobotę 5 października miejscem najciekawszych prezentacji będzie włodawska cerkiew pod wezwaniem Narodzenia NMP. Jak co roku spodziewany jest arcybiskup prawosławnej diecezji lubelsko-chełmskiej Abel. Wraz z innymi wysłucha pieśni w wykonaniu Zespołu Muzyki Cerkiewnej z Warszawy oraz Chóru Diecezji Włodzimiersko-Wołyńskiej z

Ukrainy. Tęm dla tych wydarzeń będzie wystawa „Prawosławie dziś – na szlaku cerkwi Ziemi Włodawskiej”.

W niedzielę uczestnicy festiwalu wysłuchają koncertów „Małego Chóru Wielkich Serc” z franciszkańskiej parafii w Łodzi, Chóru „Trzecia godzina Dnia” z udziałem solistki Natalii Niemen oraz Chóru „Gloria” parafii ewangelickiej ze Skoczowa. Tego też dnia przewidziano otwarcie kolejnych wystaw: fotograficznej „Włodawa – miasto trzech kultur” oraz pla-

stycznych, „Zabytki sztuki cerkiewnej w rysunkach dzieci i młodzieży” i „Ślady protestantyzmu na Ziemi Włodawskiej”. Specjalną okazją będzie możliwość zwiedzenia odnowionych wnętrz zabytkowego klasztoru oo. Paulinów. Przez wszystkie dni festiwalowe na swój sposób będzie się też prezentował Teatr Pantionimy „MIT” z Wrocławia.

Organizowany już po raz piąty Festiwal Trzech Kultur jest wyrazem poszanowania miejscowej tradycji, świadomości kulturowych korzeni i tęsknoty za niedysiejszym obrazem miasta. Miasta, które przez wieki współtworzyli Żydzi, Polacy, Rusini oraz osadnicy z zachodniej Europy. Wszyscy pozostawili materialne ślady swojej obecności, przede wszystkim w postaci świątyń, które teraz stanowią najlepszą scenę dla festiwalowych przedsięwzięć.

Jacek Barczyński

KARP PO ŻYDOWSKU

Festiwalowi Trzech Kultur ma towarzyszyć kilkanaście stoisk z pamiątkami i wyrobami nawiązującymi do wielokulturowych tradycji Włodawy. Będzie można nabyć ikony, prace sztuki współczesnej bądź ludowej, festiwalowe pamiątki oraz okolicznościowy stempel. Z reflekssem zareagowała też jedna z miejscowych pizzerii, która dla uczestników imprezy przygotowała między innymi karpia po żydowsku, pierożki syberyjskie z mięsem, moskiewską sałatkę oraz polski bigos i staropolskie buraczki. Specjalną atrakcją ma być piwo koszerne.

WŁODAWA. *V Festiwal Trzech Kultur*

Kulturowa wielość

Od wczoraj Włodawa tętni życiem. Wszystko za sprawą Festiwalu Trzech Kultur

Niegdyś obok siebie mieszkali tu Polacy, Białorusini, Ukraińcy, Żydzi i osadnicy z Europy Zachodniej.

Festiwal sprawia, że położone od siebie w niewielkiej odległości cerkiew, kościół katolicki i synagoga pełne są ludzi. Wczoraj muzyka rozbrzmiewała w Wielkiej Synagodze. Dziś w Cerkwi p.w. Narodzenia NMP o godz. 12 Zespół Muzyki Cerkiewnej z Warszawy pod dykcją ks. Jerzego Szubaka wykona pieśni cerkiewne. O godz. 18 natomiast wystąpi tu Chór Diecezji Włodzimiersko-Wołyńskiej z Ukrainy. W niedzielę muzyka opanuje kościół

p.w. św. Ludwika. W samo południe wystąpi w nim chór dziecięcy z parafii franciszkańskiej z Łodzi, czyli „Mały Chór Wielkich Serc”. O godz. 15 razem z Chórem „Trzecia Godzina Dnia” wystąpi solistka Natalia Niemen. Chór „Gloria” z parafii ewangelickiej ze Skoczowa wystąpi o godz. 19.

Podczas festiwalu zaplanowano także kilka wystaw: „Z Aniołami. Anioły w polskiej tradycji i sztuce ludowej”, „Sztetl-miasteczka, których już nie ma”, „Prawosławie dziś – na szlaku cerkwi Ziemi Włodawskiej”, „Włodawa – miasto trzech kultur”, „Zabytki sztuki cerkiewnej w rysunkach dzieci i młodzieży”, „Ślady protestantyzmu na Ziemi Włodawskiej”.

MIP

Gazeta Wyborcza nr 233-4141
z 5-6.10.2002 r.

LUL

Magiczny drogowskaz

2 7.10.2002.

Tutaj kończy się Europa. Kończy? Nie, niektórzy mówią, że jest odwrotnie: Europa zaczyna się we Włodawie. Dowód? Wystarczy być na Festiwalu Trzech Kultur

GRZEGORZ JÓZEF CZUK

Festiwal Trzech Kultur we Włodawie obchodził mały jubileusz – odbył się po raz piąty. Od 3 do 6 października 2002 koncertowali soliści i zespoły, trwały spotkania naukowe i warsztaty plastyczne dla dzieci, otwierano wystawy, występowały teatry, prowadzono katechezę ekumeniczną, działał festiwalowy bazar.

Człowiekowi nieorientowanemu o co chodzi „z trzema kulturami”, podpowiedzią służy oryginalny drogowskaz przy włodawskim rynku, przy rynku, który zresztą sam w sobie jest unikatowy, bo dać jako jedyny w kraju nawiązuje do tego sławnego, krakowskiego. Albowiem na środku włodawskiego rynku zlokalizowano rynek drugi, obwiedziony budowlą zwaną czworobokiem, z dwoma bramami na przestrzał. Właśnie ten czworobok wskazuje jedno ramię drogowskazu. Inne zaprasza do kościoła pod wezwaniem św. Ludwika. Znowu niezwykłość: św. Ludwik jest patronem zaledwie kilku świątyń w Polsce; włodawska – kościół i klasztor – należy do

W Wielkiej Synagodze śpiewa Symcha Keller

paulinów. Kolejne ramię drogowskazu wskazuje miejsce, gdzie znajduje się cerkiew pod wezwaniem Narodzenia N.M.P. Stąd do kościoła św. Ludwika zaledwie kilkaset metrów, a obie budowle nieczym flanki strzegą wzgorza, u podnóża którego płynie Bug. Wystarczy stanąć przy ogrodzeniu jednej z tych świątyń, aby zobaczyć rzekę, okiem rzucić na Białoruś (to trochę w lewo) albo na Ukrainę (trochę w prawo). Jeżeli linią połączyć kościół i cerkiew, potraktować jako punkty trójkąta, punkt trzeci wypadnie w miejscu zespołu synagogalnego należącego do Muzeum Poje-

zierza Łęczyńsko-Włodawskiego, organizatora festiwalu. Tu zaprasza kolejne ramię drogowskazu. Synagoga większa oczarowuje: jest jednym z najlepiej odrestaurowanych zabytków kultury żydowskiej w Polsce.

Fizycznie trójkąt trzech włodawskich świątyń, kościoła, synagogi i cerkwi pokonuje się w kilka minut, ich poznanie, choćby powierzchowne, zajęć może wiele godzin, bo każda symbolizuje wielowiekowe kultury i tradycje a wszystkie razem – dzieje Rzeczypospolitej. Festiwal Trzech Kultur dowodzi, że we Włodawie nie brakuje ludzi zdających sobie sprawę z siły, jaką miasto daje wielokulturową przeszłość i współczesną, również wielokulturową codzienność. Tłumy, jakie przyciągają festiwalowe koncerty, nie pozostawiają w tej sprawie wątpliwości. Właśnie koncerty są najmocniejszym, budującym nieprawdopodobną atmosferę punktem festiwalu. Każdy z festiwalowych dni publiczność spędzała w innej świątyni. Pierwszy – w synagodze; w piątek najpierw pieśni synagogalne i chasydzkie śpiewał Symcha Keller, kantor Synagogi Łódzkiej, a wieczorem grał zespół muzyki klezmerskiej Yarehma z Krakowa. W sobotę w cerkwi koncertował znakomity Chór Zespołu Muzyki Cerkiewnej pod dyrekcją ks. Jerzego Szurbaka z Warszawy, następnie – chór cerkiewnej szkoły dyrygenckiej z Włodzimierza Wołyńskiego. W niedzielę muzyka gościła w kościele św. Ludwika: ten bogaty punkt programu

Ludwika: ten bogaty punkt programu otwierały koncerty dzieci, zamykał występ chóru Gloria z parafii ewangelickiej ze Skoczowa.

– Byłem tutaj poprzednio 17 lat temu. Cieszę się, że jestem znowu. Proszę jednak nie myśleć, że damy koncert... Proszę nie klaskać – powiedział w pewnej chwili ks. Jerzy Szurbak. Koncerty są swoistym, dobrym, ekumenicznym kompromisem.

GRZEGORZ JOZEF CZUK

Kulturowy drogowskaz we Wrocławiu

Dziennik Wschodni
poniedziałek 7 października 2002
www.dziennikwschodni.pl

Nr 234 (2073)

LUDZIE ♦ OPINIE

SYLWETKA

Małgorzata Podlewska-Bem

W ramach Festiwalu Trzech Kultur była współautorką wystawy „Z aniołami. Anioły w polskiej tradycji i sztuce ludowej”. Prezentacja ta jest kontynuacją rozpoczętego kilka lat wcześniej przez dział etnograficzny Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego cyklu przedstawiającego sztukę ludową poprzez jeden temat. Dotychczas był to Żyd, diabeł, sacrum, kwiaty. Anioły wybrała ze względu na ich występowanie w religiach, do których nawiązuje włodawski festiwal.

M. Podlewska-Bem wraz z mężem Markiem jako stypendyści Wdziału Kultury Urzędu Wojewódzkiego w Chełmie trafili do Włodawy zaraz po skończeniu etnografii na Uniwersytecie Wrocławskim. Oboje są już kustoszami we włodawskim muzeum, przy czym Marek od kilku lat jest dyrektorem tej placówki i dodatkowo organizatorem festiwalu. Małgorzata oczywiście go wspiera, chociaż czasami brakuje jej go w domu. Chciałaby, żeby miał więcej czasu dla niej i syna Marka juniora, pierwszorocznego licealisty. Tym razem to obu tym mężczyznom jej będzie brakowało, gdyż we wtorek odlatuje do Izraela na seminarium w Instytucie Yad Vashem w Jerozolimie. (BAR)

ROZMOWA

z Symchą Kellerem, głównym kantorem zarządu i wiceprezesem Związku Głównego Gmin Wyznaniowych w Polsce, podrabinem i przewodniczącym Zarządu Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Polsce

Śpiewam by przerzucać mosty

● Przeczytałem, że rzadko koncertuje pan publicznie. Dlaczego zgodził się pan wystąpić na włodawskim Festiwalu Trzech Kultur?

— Rzeczywiście okres mojej intensywniej pracy scenicznej skończył się w 1993 roku. Zdażyłem nagrać trzy płyty kompaktowe. Miałem wielki zaszczyt uczyć się i towarzyszyć w koncertach jednemu z największych współczesnych kantorów, rabinowi Schlomo Carlebachowi. Teraz biorę udział już tylko w szczególnych imprezach jak Verba Sacrum w Poznaniu czy łódzki Festiwal Dialogu Czterech Kultur.

● Dlaczego wyróżnia pan akurat te festiwale?

— Tworzą one pomosty pomiędzy kulturą polską, czyli chrześcijańską i kulturą narodu żydowskiego. Tego typu wydarzenia dają też wielką szansę odbudowywania godności i poczucia tożsamości narodowej. Od II wojny światowej skutecznie wytarto ze świadomości Polaków tę wspólną wielonarodową kulturę ich państwa. Kiedy mniejszości narodowe znikają, budzą się irracjonalne postawy rasistowskie. Słowem im bardziej znamy i szanujemy własną historię, tym

bardziej szanujemy innych.

● We Włodawie, za sprawą festiwalu idzie pod tym względem ku dobru?

— Z wielką przyjemnością tu przyjeżdżam i zawsze zachowuję dobre wspomnienia. Pamiętam jak silne wrażenie wywarła na słuchaczach przejmująca pieśń „Boże pełen miłosierdzia”, którą śpiewałem podczas pierwszej edycji Festiwalu Trzech Kultur.

● Dlaczego w odniesieniu do swojej twórczości nie lubi pan słowa koncert?

— Nie sposób koncertować muzyki religijnej. Ja

należy przeżywać raz ze słuchaczami. Nawet jeśli jest to lepszy repertuar szabatowy.

Rozmowa

Jacek Barczyński

Trzy kultury

WŁODAWA. Rozpoczęty wczoraj pod naszym patronatem V Festiwal Trzech Kultur organizatorzy z Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego zadedykowali młodzieży. Przygotowali dla niej katechezę ekumeniczną na temat symboli religijnych tamtejszej synagogi oraz „pisanie ikon”. Z najmłodszymi pracował Ryszard Murtaś z Czarnej koło Tarnowa. (BAR)

Dziennik Wschodni nr 233 (2072)
z 5.10.2002r.

FOT. JACEK BARCZYŃSKI

Pełne świątynie

Żeby zająć siedzące miejsce na inauguracyjnym muzyczną część Festiwalu Trzech Kultur we Włodawie koncercie pieśni synagogalnej Symchy Kellera trzeba było przyjść godzinę wcześniej. Kto zdobył krzesło nie oddał go, zanim nie obejrzał jeszcze spektaklu Teatru Żydowskiego w Warszawie, a następnie występu krakowskiego zespołu kiezmerskiego YAREMCHA. „Mały Chór Wielkich Serc” z parafii franciszkańskiej (na zdjęciu) w Łodzi zdobył sobie włodawską publiczność dosłownie przebojem. Zachwycił on żywiołową spontanicznością. Festiwal zakończył się wczoraj (BAR)

● ROZMOWA I SYLWETKA – STRONA 2

Dziennik Wschodni Nr 234 (2073)
z 7. 10. 2002r.

We Włodawie zakończył się V Festiwal Trzech Kultur

Muzycznym szlakiem kościół, cerkwi i synagogi

W minioną niedzielę, koncertem pieśni religijnych w wykonaniu parafialnego ewangelickiego chóru „Gloria” ze Skoczowa, zakończył się w rzymskokatolickim kościele parafialnym p.w. św. Łudwika we Włodawie jubileuszowy V Festiwal Trzech Kultur.

Główną ideą festiwalu było – jak mówił Marek Bem, dyrektor MPŁ-W i szef zespołu organizacyjnego – przybliżenie i poznawanie przeszłości kulturowej miasta Włodawy z jej wielonarodową, duchową i materialną, spuścizną. Stąd też festiwal, tradycyjnie już od pięciu lat, przebiegał sakralnym, namacalnym szlakiem kulturowym Włodawy, a jego ekspresyjną siłą – jak co roku – była synagoga, cerkiew i kościółna muzyka religijna.

Wielkim przeżyciem artystycznym był niewątpliwie koncert pieśni synagogałnych w wykonaniu Symchy Kellera, kantora synagogi łódzkiej, jak i koncerty pieśni religijnej prawosławia w wykonaniu chórów: Zespołu Muzyki Cerkiewnej z Warszawy pod dyktando ks. Jerzego Szurbaka oraz Prawosławnej Cerkwi z Włodzimierza Wołyńskiego. Serca festiwalowych uczestników podbił również koncert pieśni religijnych „Małego Chóru Wielkich Serc” z parafii franciszkańskiej z Łodzi oraz chór „Gloria” z parafii ewangelickiej ze Skoczowa.

Oprócz, sensu stricto, religijnych akcentów festiwalu były także prezentacje kulturalne o charakterze obyczajowym jak: znakomity spektakl kabaretu żydowskiego „Moniek Przepiórko i inni”, czy miniatury teatralne w wykonaniu Teatru Pantomimy „MIT” z Wrocławia. Festiwalowi towarzyszyło także szereg imprez o charakterze wystawienniczo-naukowym. Pierwszy raz zorganizowano wielki bazar festiwalowy, gdzie można było nabyć pamiątki prezentowanych we Włodawie trzech kultur. /sas/

BEM Z WŁODAWY

GRZYSZKA WOLNY / ZŁ

Ma jubileuszowy powód do dumy: po raz piąty we Włodawie odbył się Festiwal Trzech Kultur, którego głównym organizatorem jest Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. Marek Bem, dyrektor muzeum, przez festiwalowy weekend był w wielu miejscach naraz. Wszystko wyszło na medal. Dyrektorowi nie szczędzono słów uznania, dobrym słowem gratulowali mu i duchowni, i np. Lech Nikolski, szef gabinetu Leszka Millera. Sam dyrektor wierzy w dobrą przyszłość festiwalu. Rośnie sława włodawskiej imprezy. – Ostatnio nawiązaliśmy kontakt z wielkim Festiwalem Dialogu Czterech Kultur w Łodzi, w przyszłym roku będziemy tam mieli swoje „pięć minut”, a oni u nas. Och, gdybym miał taki budżet jak oni – zapowiadał i wzdychał. Pochodzi z Legnicy (a żona – z Chelma), absolwent etnografii, w Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego od 1986 roku. Dyrektorem tej placówki został trzy lata temu.

GRJ

Organizatorzy Festiwalu Trzech Kultur we Włodawie udowodnili, że są w stanie dorównać najlepszym

*Dziennik Wschodni nr 235 (2074)
z 8.10.2002 r.*

Pełne świątynie

Trzeciego dnia festiwalu gratką była możliwość obejrzenia restaurowanych wnętrz klasztoru oo. Paulinów. Zwiedzających zaczęła przewrotny diabełek, błogosławił ponury mnich, a to znów kłaniał im się wytworny markiz. Wszystko to w ramach miniatur teatralnych w wykonaniu aktorów Teatru Pantomimy „Mit” z Wrocławia

■ Żeby zająć siedzące miejsce na koncercie pieśni synagogałnej Symchy Kellera, inaugurującym muzyczną część Festiwalu Trzech Kultur we Włodawie, trzeba było przyjść godzinę wcześniej. Kto zdobył krzesło nie oddał go, zanim nie obejrzał jeszcze spektaklu Teatru Żydowskiego w Warszawie, a następnie występu krakowskiego zespołu klezmerskiego YAREMCHA.

Przez cały ten czas trudno było wcisnąć się do sali Wielkiej Synagogi, wypełnionej publicznością do ostatniego miejsca. Tak też było w cerkwi pod wezwaniem Narodzenia NMP podczas koncertów pieśni cerkiewnych w wykonaniu Zespołu Muzyki Cerkiewnej pod dyktando ks. Jerzego Szurbaka z Warszawy oraz Chóru Diecezji Włodzimiersko-Wołyńskiej z Ukrainy. Wśród publiczności oklaskującej chórzystów tradycyjnie był też arcybiskup prawosławnej diecezji lubelsko-chełmskiej Abel.

Z kolei do kościoła pod wezwaniem św. Ludwika tłumy przyciągnął dziecięcy „Mały Chór Wielkich Serc” z parafii franciszkańskiej w Łodzi. Nie mniej spontaniczni od Arki Noego mali łodzianie przerastali tamtą osławioną formację umiejętnościami wokalnymi i muzyczną wrażliwością.

Uczestnicy festiwalu nie przegapili też występu Natalii Niemen z Chórem „Trzecia Godzina Dnia”, jak również koncertu pieśni religijnych w wykonaniu Chóru „Gloria” parafii ewangelickiej ze Skoczowa.

– Tegoroczną edycję festiwalu zadedykowaliśmy młodzieży – mówi Marek Bem, dyrektor Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. – Cieszę się, że tak licznie uczestniczyła w koncertach, wernisażach oraz takich formach jak katecheza ekumeniczna i pisanie ikon. W ten sposób z perspektywy swojej małej ojczyzny uczyli się pojmowania i tolerowania odmienności. To w nich już zostanie.

Relacjonując festiwal należy też wspomnieć, że był on tłem dla konferencji zwołanej już po raz drugi pod hasłem „Dziedzictwo kulturowe regionów pogranicza”. Jej uczestnicy starali się odpowiedzieć na pytanie, jak żyły i funkcjonowały różne kultury i narodowości ziemi chełmskiej. Zastanawiano się też na ile różnorodność kulturowa pogranicza stanowiła atut w działalności kulturalnej. Trzeba też wspomnieć, że gośćmi włodawian była grupa współpracujących z muzeum Niemców. Uczestniczyli w festiwalu, ale też zwiedzili teren byłego hitlerowskiego obozu zagłady, po którym oprowadził ich

Tom Blatt, więzień i uczestnik sławnej ucieczki z tego miejsca kaźni.

Na Bem i jego współpracowników w organizacji festiwalu spływały zasłużone nagrody i gratulacje. Szczególnym wyrazem uznania były odwiedziny przedstawicieli Festiwalu Dialogu Czterech Kultur w Łodzi. Oba tych imprez pod żadnym względem nic nie dzieli, a to, że są porównywalne jest najlepszym dowodem, że to co ważne w kulturze nie musi dziać się jedynie w metropoliach.

Jacek Barczyński

Lech Radwański, kierownik delegatury w Chełmie Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie

►W Festiwalu Trzech Kultur uczestniczę od jego pierwszej edycji. Bardzo wysoko oceniam poziom tej imprezy. Imponuje mi, że skromne grono muzealników w małej i niezamoznej miejscowości wykonało kawał dobrej roboty. Udowodniło też, że żywe, autentyczne zjawiska kulturalne nie muszą się zamykać w obrębie dużych miast. Zazdroszczę włodawianom pomysłu i konsekwencji w organizacji Festiwalu Trzech Kultur, podobnie jak krasnostawianom dorocznym koncertów Gloria Vitae. Wciąż mam nadzieję, że i chełmianie czymś mnie zaskoczą. ●

TRZY DNI, TRZY KULTURY, TRZY

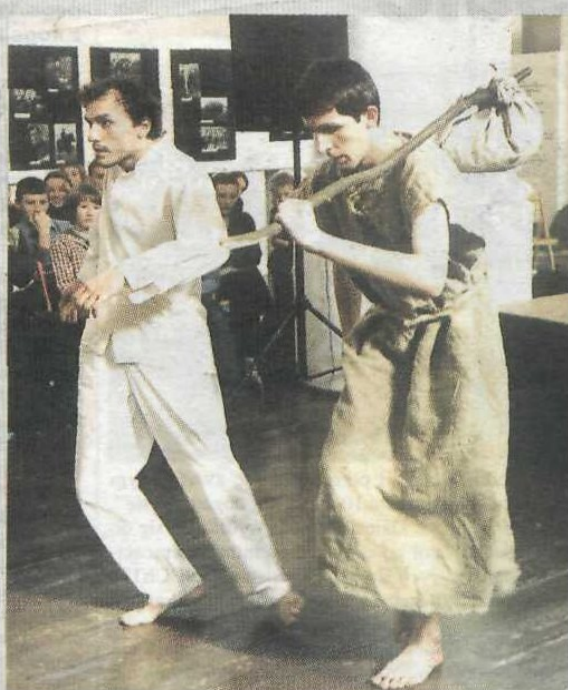
Raz w roku przez trzy dni Włodawa zamienia się w kolebkę kultur naszych pradziadów. Dzieje tej kultury tworzyli katolicy, prawosławni, protestanci i wyznawcy judaizmu. Świątynie naszych przodków pozostały do dnia dzisiejszego, aby teraz ożyć wspomnieniami, przypomnieć współczesnym o swojej świetności i bogactwie kultury.

Powrót do przeszłości mieszkańcy Włodawy zawdzięczają sławnym wykonawcom zaproszonym na V Festiwal Trzech Kultur. Bogaty program obfitujący w różnorodność imprez kultu-

walu Trzech Kultur. - Jestem przekonany, że poprzez festiwal muzealnicy i widzowie dają doskonale dowody jakże ważnego, naszego wspólnego, bezpośredniego kontaktu z dziedzictwem kulturalnym naszego miasta.

Zarówno mieszkańcy Włodawy, jak i zaproszeni goście mogli dowiedzieć się, jak to kiedyś we Włodawie ksiądz katolicki, ksiądz prawosławny i rabin razem święcili rzekę Bug, wspólnie spacerowali po wąskich uliczkach miasteczka, uczestniczyli w ważnych wydarzeniach kulturalnych.

- Żywiąc przekonanie, że najcenniejsze w naszych festiwalowych propozycjach jest to, że wiedza historyczna i kulturowa staje się dla nas bieżą-

ralnych oraz koncerty w świątyniach sprawiły, że uczestnik festiwalu przeżywał go nie tylko wizualnie ale i duchowo.

- Przy okazji poprzednich edycji festiwalu bardzo często powtarzałem ważne przesłanie mówiące o tym, że narody, które tracą pamięć o swoim dziedzictwie, nie mają przed sobą przyszłości - mówi Marek Bem, dyrektor Muzeum Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego we Włodawie i pomysłodawca Festi-

cym doświadczeniem V Festiwal Trzech Kultur dedykujemy włodawskiej młodzieży - mówi dyrektor Bem.

A teraz dziesięć najważniejszych nazwisk: Małgorzata Podlewska-Bem, Jadwiga Szewc, Maria Łukaszewicz, Zuzanna Ciechańska, Barbara Piejko, Bogusława Budzyńska, Kamila Tokarska, Roman Mirkiewicz, Zbigniew Bajuk, Krzysztof Skwirowski. Im dziękuję wyjątkowo - ten festiwal to ich dzieło.

V Festiwal Trzech Kultur został zorganizowany dzięki pomocy finansowej holenderskiej prowincji Gerlderland, PKO BP - Oddział Regionalny we Włodawie, Fundacji im. Stefana Batorego, Urzędowi Marszałkowskiemu w Lublinie, Urzędowi Miejskiemu we Włodawie i Starostwu Powiatowemu we Włodawie. Do organizacji festiwalu przyczynili się: Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Ludwika we Włodawie, Parafia Prawosławna we Włodawie, Młodzieżowy Dom Kultury i Włodawski Dom Kultury. V Festiwal Trzech Kultur sponsorowało ponad czterdzieści firm włodawskich i osób prywatnych.

Janusz Włodarczyk

Ranking Dziennika WYDARZEŃ ROKU

Zapraszamy Czytelników do uczestnictwa w naszym rankingu. Tym razem pytanie dotyczy życia lokalnych społeczności. Jakie zdarzenia mijającego 2002 r. zapadły nam najbardziej w pamięć? Co nas bulwersowało, z czego możemy być dumni, co było interesujące, a z czego do dzisiaj się śmiejemy?

Mamy swoje propozycje, ale chcemy, aby takie wydarzenia zaproponowali również nasi Czytelnicy. Kategorie są dowolne, np. próba pobicia rekordu Guinnessa w Szczepieszynie, sukces sportowca, wyborcza klęska czy zwycięstwo itp.

Każdy uczestnik rankingu może zgłosić trzy wydarzenia. Wszystkie propozycje powinny być umotywowane. Chodzi o krótkie (dwu-trzyzdaniowe) uzasadnienie wyjaśniające, dlaczego zgłaszane wydarzenie zasługuje na miejsce na liście 10 najważniejszych.

Propozycje wydarzeń można zgłaszać telefonicznie (chełmska redakcja Dziennika, tel. 565-51-07 lub 565-68-33 w godz. 9-16) bądź przesać listownie (22-100 Chełm, ul. Szkolna 15a) z dopiskiem na kopercie „10 wydarzeń”). Czekamy na nie do 18 grudnia. Od 4 grudnia zgłaszane przez Czytelników wydarzenia będziemy prezentować a redakcyjne jury wybierze 10 najważniejszych. Ranking dla poszczególnych miast (Lublina, Białej Podlaskiej, Chełma, Zamościa) opublikujemy 23 grudnia.

Te wydarzenia utworzą ranking ogólnowojewódzki, który (wraz z opiniami ekspertów) wydrukujemy w wydaniu 31 grudnia. Na początek podajemy 15 wydarzeń proponowanych przez naszych dziennikarzy. Na nie Czytelnicy również mogą głosować.

NASZE PROPOZYCJE

1. Wybuch w Triumphie – w biały dzień, w centrum miasta, dwie kobiety straciły życie
2. Anyterryści-terroryści - zamaskowani policjanci przez pomyłkę wtargnęli do domu niewinnych ludzi i nie powiedzieli nawet przepraszam
3. Bezpieczny przejazd gangsterów pod nadzorem policji na trasie Niemcy – Ukraina.
4. Przekładanie kamieni na chełmskim deptaku.
5. Ekstraliga, czyli Meblotap w Chełmie.
6. Przegrana III Brygada
7. Oddanie hali widowiskowo-sportowej z udziałem prezydenta RP. Na dokończenie budowy potrzeba ok. 2 mln zł
8. „Sprawa dla reportera” we Włodawie. O tym, jak „Sprint” uciekał przed wierzycielami.
9. Kompletna kłapa – Dni Chełma
10. I LO im. S. Czarnieckiego w Chełmie w rankingu „Perspektyw” najlepszą szkołą na Lubelszczyźnie.
11. Drugi most na Bugu w Dorohusku. Oddany w lipcu, znacznie usprawni podróżowanie najkrótszą trasą z Berlina do Kijowa.
12. Szopka Bożonarodzeniowa w Chełmie z żywymi zwierzętami. Po raz pierwszy w mieście, odwiedziły ją tłumy.
13. Porażka Zbigniewa Matuszczaka, Krzysztof Grabczuk prezydentem Chełma.
14. Festiwal Trzech Kultur we Włodawie.
15. National Geographic w chełmskich podziemiach kredowych.
(kolejność przypadkowa)

Dziennik Wschodni - listopad 2002 r.